

NORGES HØYESTERETT

Den 2. september 2022 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Bull, Kallerud og Steinsvik i

HR-2022-1671-U, (sak nr. 22-105034STR-HRET), straffesak, anke over beslutning:

A

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder oppnevning av forsvarer for lagmannsretten etter straffeprosessloven § 100 andre ledd.
- (2) A ble 10. desember 2021 tiltalt for ruspåvirket kjøring (som fant sted) 2. desember 2020.
- (3) Begjæring om tilståelsesdom ble sendt til tingretten 25. mars 2022. I begjæringen foreslås straffen satt til fengsel i 21 dager, bot på 35 000 kroner og tap av førerett i to år.
- (4) Tingretten avsto i brev 28. mars 2022 begjæring om oppnevning som forsvarer fra advokat Lægland.
- (5) Ved Romerike og Glåmdal tingretts dom 20. april 2022 ble A dømt til fengsel i 14 dager, en bot på 20 000 kroner og tap av føreretten i to år. Saken ble avgjort som tilståelsesdom uten at aktor var til stede. Siktete møtte ikke med forsvarer.
- (6) Siktete anket over straffutmålingen, herunder tapstiden for føreretten. Privatengasjert forsvarer advokat Harald Fjeldstad innga støtteskriv der det ble anført at det skulle vært idømt betinget fengsel på grunn av liggetid, og at tapstiden skulle vært redusert etter tapsforskriften § 1-4 fordi siktete hadde hatt førerkortet i sin besittelse i 1 år og 4 måneder. Statsadvokaten nedla påstand om avgjørelse uten ankeforhandling med endring til betinget fengsel og endring av tapstid til 1 år og 6 måneder.
- (7) Ved Eidsivating lagmannsretts dom 23. mai 2022 ble fengselsstraffen gjort betinget og tapstiden kortet ned til 1 år og 6 måneder. Det ble avsagt dom uten ankeforhandling etter straffeprosessloven § 322 første ledd nr. 3.
- (8) Lagmannsretten mottok 30. mai 2022 salærkrav fra advokat Fjeldstad, der det fremgikk at han begjærte seg oppnevnt som forsvarer etter straffeprosessloven § 100 andre ledd.

- (9) Lagmannsretten avslo 3. juni 2022 kravet med følgende begrunnelse:
- «Begjæringen om oppnevning av forsvarer etter straffeprosessloven § 100 annet ledd avslås. Det foreligger etter lagmannsrettens syn ikke særlige grunner som tilsier at det bør oppnevnes forsvarer. Straffen ble nedsatt ved dom i ankeutvalget etter straffeprosessloven § 322 første ledd nr. 3. Straffen ble fastsatt i samsvar med påtalemyndighetens påstand. At straffen skulle gjøres fullt ut betinget var også i samsvar med møtende aktors påstand i tingretten. Det dreier seg om en enkel og oversiktlig sak, hvor forsvarers arbeid ikke var nødvendig for endringen, og det etter lagmannsrettens syn heller ikke foreligger andre forhold som tilsier at det bør oppnevnes forsvarer.»
- (10) A har anket beslutningen til Høyesterett.
- (11) *Påtalemyndigheten* har påstått anken forkastet.
- (12) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at lagmannsretten har avsagt beslutningen om ikke å oppnevne forsvarer som første instans. De begrensningene i ankeutvalgets kompetanse som følger av straffeprosessloven § 388 får derfor ikke anvendelse, og ankeutvalget har full kompetanse.
- (13) Som det fremgår av sitatet fra lagmannsrettens beslutning, kan retten i en sak som dette oppnevne offentlig forsvarer for siktede når «særlige grunner taler for det», jf. straffeprosessloven § 100 andre ledd.
- (14) Lagmannsretten fant det klart at straffutmålingen var for streng og gjorde altså fengselsstraffen betinget. Da hadde også påtalemyndigheten nedlagt påstand om dette. Grunnen til dette var at saken hadde hatt så lang liggetid med total inaktivitet hos påtalemyndigheten at det utgjorde brudd på Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) artikkel 6 nr. 1. Også tingretten var oppmerksom på at saksbehandlingstiden utgjorde brudd på EMK artikkel 6 nr. 1, men mente at dette ble tilstrekkelig kompensert ved at straffen ble satt til fengsel i 14 dager i stedet for 21 dager, slik det var nedlagt påstand om. Slik tingretten så det, var det ikke grunnlag for å gjøre fengselsstraffen betinget.
- (15) I sitt avslag på advokat Fjeldstads begjæring om å bli oppnevnt som forsvarer la lagmannsretten vekt på at møtende aktor i tingretten la ned påstand om en fullt ut betinget fengselsstraff. Så vidt ankeutvalget kan se av saksdokumentene, møtte ingen aktor i rettsmøtet. I begjæringen om tilståelsesdom var det påstått fengsel i 21 dager. Det ble ikke gjort gjeldende at straffen skulle gjøres betinget. I sin påtegning til statsadvokaten i anledning siktedes anke gjorde for øvrig politiadvokaten gjeldende at tingretten hadde tatt tilstrekkelig hensyn til bruddet på EMK artikkel 6 nr. 1 ved å redusere den ubetingede fengselsstraffen. Dette var altså statsadvokaten uenig i.
- (16) Det kan utgjøre en saksbehandlingsfeil at retten har bygget på vitterlig feil faktum, jf. Rt-2009-738 avsnitt 13. I motsetning til det lagmannsretten la til grunn, hadde siktede da han anket ikke grunn til å tro noe annet enn at påtalemyndigheten, i tråd med tingrettens dom, fortsatt mente at straffen skulle gjøres ubetinget til tross for bruddet på EMK artikkel 6 nr. 1. Etter ankeutvalgets oppfatning kan dette ha virket inn på lagmannsrettens vurdering av behovet for forsvarerbistand, jf. straffeprosessloven § 343 første ledd.
- (17) Lagmannsrettens beslutning må etter dette oppheves slik at retten kan ta stilling til spørsmålet basert på riktig faktum.

- (18) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G

Lagmannsrettens beslutning oppheves.

Knut H. Kallerud
(sign.)

Henrik Bull
(sign.)

Kine Steinsvik
(sign.)